

OKÉNKO

D O F A R N O S T I

V Y D Á V Á F A R N O S T S V . V Á C L A V A V L E T O H R A D Ě

Ročník XXX

Březen 2021

číslo 3

Rozluka

Paměť neudrží poslední slova
jsou tak důležitá
že musí být zapomenuta
aby dozrála v skrytu
v tichu a tesknosti
Bůh je Velkou Rozlukou
vždyť v NĚm tonou všechny
naše pro věčnost tak malé rozluky

*Anna Kamiěnska,
(přeložil Xaver Halaš)*

Dům nad městem

Dům nad městem a okno a já v něm,
zelená tráva mezi miliony trav.
A tys ten vítr můj, jenž běží nad světem.

Uklidiv pečlivě svůj stůl, chci nebýt již,
leda bys vedl sám můj verš jak oblaka,
ty, který vidíš líp, a ty, jenž lépe víš...

Z paprsků modravých se napivše a z luk,
jednoho dne se rozdeští a v páře
jich rozplyne se stín všech zápasů a muk.

Josef Hora

Úvodem

Hospodin řekl Izraeli: „Učiním tě (mezi ostatními národy) hlavou a ne chvostem, budeš vždycky stoupat výš a neklesneš níž - budeš-li bedlivě dodržovat moje pokyny.“ (Dt 28:13) Všechn lid odpověděl jednomyslně: „Budeme dodržovat všechno, co nám říkáš.“ (Ex 19:8) Dnes jsou Izraelci v mnohém (nejen v očkování) opět hlavou. Co my, křesťané, v naší zemi umíme společnosti nabídnout? Slyším-li: „Jan Sokol prohrál prezidentskou volbu“, říkám: „My jsme prohráli, nám se nepodařilo pro Jana Sokola získat většinu hlasů.“ Obáváme se, že nás prezident a premiér chtějí skrze nedostatečně prověřenou vakcínu Sputnik V a stavbu elektrárny v Dukovanech zavléci do podřízenosti Rusku. A. Babiš není podnikatelem typu Tomáše Bati, nemyslí na občany ani na zaměstnance, je jen dravcem polykajícím menší ryby. Novozélandská premiérka v době koronaviru snížila platy celé vládě o 20%. Náš premiér - miliardář - nepřenechal dotace EU drobným podnikatelům, ale spolkl je sám. Evropské země nám pomáhají s dodávkou vakcín, i s léčbou nemocných přesto, že my jsme jim nepomohli s přijetím uprchlíků.

Co chceme letos získat z velikonoční události? „Vykoupený“ (zachráněný ze zla) je ten, kdo svým životem přitakává Ježíšovým slovům a jeho jednání.

Ptáci už zpívají; těm to nikdo nemůže zakázat.

/v

P. Adolf Kajpr (1902-1959) byl jezuita a novinář. Pro jeho službu slova ho nacisté i komunisté považovali za svrchovaně nebezpečného. Ve vězeních obou těchto ideologií strávil 13 let, a na následky věznění také zemřel. Nedávno byl zahájen proces jeho blahohřečení.

Po válce napsal:

„Když nějaký katolík (i kdyby to byl kněz či biskup) špatně a pohoršlivě jedná, není to tím, že je katolík, nýbrž tím, že je špatný katolík, že sice snad i dost úzkostlivě dbá na zevní katolické maličkosti, ale nevěří a ne jedná podle základní zásady, která katolíku dává jeho jméno: zásady svatě, všeobecné lásky, která věří prakticky, že všecko z Boha vyšlo a všecko se k Bohu musí jednou vrátit, která věří, že svět a lidstvo je jednotným dílem Božím, a která proto všecko pomáhá v Bohu sjednocovat.“

„Nečíst noviny může být v dobách demokracie škodlivější než se nepomodlit různě. Všecky takové „zbožné osoby“, úplně uzavřené do svých pobožností a naprosto nic nevědoucí o problémech naší doby, jsou veřejným nebezpečím. A ovšem nejde jen o to, číst noviny. Jde o to, číst je jako myslící člověk a jako křesťan. Hledět se dopracovat k samostatnému úsudku a hledět pak dělat skutečnou křesťanskou politiku, která se sna-

ží všude uplatnit zásady evangelia, nezapomíná však na konkrétní lidi, snaží se uskutěčnit to, co za daných okolností a za daných poměrů je nejméně špatné.“

Katolík, 1946

V nepříjemných omezeních pandemie více rozumíme Židům za války, kdy jejich děti nesměly do školy, na hřiště, rodiny musely odevzdat hudební nástroje a domácí zvířátka. Nacisté smyčku víc a víc utahovali. S pouhým rancem majetku byli Židé transportováni do Terezína a pak v dobytčátcích na smrt. Vyprávějme dětem o jejich statečných zachráněcích - riskovali život svůj a svých dětí.

/v

Když člověk přijme naplno svůj život, své poslání, svůj úkol jako dar a chápe ho, tak je tak svobodný, že si svobodnější polohu neumím ani představit.

Oto Mádr

Kniha rozhovorů Martina Bedřicha s Prof. Tomášem Petrčkem Naděje v dějinách (Vyšehrad 2020) zvítězila v anketě čtenářů Katol. týdeníku. Autor ukazuje, že ze selhání a těžkopádnosti církve se můžeme poučit. Prof. Petrčkovi i M. Bedřichovi s radostí blahopřejeme.

/v

EUCHARISTIE – SVOBODNÉ SEBEDAROVÁNÍ

Zdalo by se, že teprve Ježíšova poprava nám ukázala vrcholně jeho vztah k nám. (J 15,13). Jenže on nečekal, až to dokážou jeho nepřátelé krvavým způsobem. Nečekaně „předběhl“ události Velkého Pátku a v klidu poslední večere věnoval lidem docela i svou tělesnou blízkost. Nekrvavé sebedarování předešlo to krvavé, svobodné sebedarování předešlo „nucené“. Apoštolové, kteří později zradili a utekli, nekončili kajnicně, ale obsloužení u stolu svým Pánem. Docela i nohy jim umyl... Škoda, že u toho nebyl i Pavel... Tak jako Kříž umocnil a zpečetil Zvěstování, tak Kalich umocnil a zpečetil tajemství Kříže. Zítřka mne zradíte a opustíte, ale už dnes jsem váš, už dnes – a na věky... Jak je to překvapivě božské! Milosrdné a citlivé! Lásky předchází hříšník! Ještě než zhřeší, ještě než lituje, chystá se mu místo u Stolu.

Více teď chápeme, proč Ježíš mluvil rád o hostině, o svatební hostině; proč tak rád sedal s lidmi ke stolu, i když oni nechápali. Jen hříšníci chápali!! Magdaléna, Matouš (Mt 9,9-13), Zacheus (L 19,1-10). Svě obrácení oslavovali u hostiny s Kristem! (Viz Vokolkovu fresku v boční kapli ve Stráži pod Ralskem! Ta jim dodnes pění krev...) Denně se prolévá na našich oltářích Kalich jeho Krve s odpuštěním hříchů těch, kteří se účastní. Teď, dnes, denně je tu kalich jeho Krve, která se přelévá do našich životů a zvěstuje Kristův vztah. Boží láska nás často zaskočí, říkával Míla Máša, kněz svatě paměti. Neodpouští se nejvíce tomu, kdo si rve vlasy, kdo žaluje na sebe, kdo zapřísahává nebesa. Nejvíce se odpouští tomu, kdo řekne ze srdce „Ježíši, miluje Tě“ ... Kdo poslechne, vezme „Ježíši, miluje Tě“ ... Kdo poslechne, vezme a přijímá, co Kristus nabízí u jeho Hostiny.

Jan Rybář

VZPOMÍNKA NA JANA SOKOLA

S Janem Sokolem jsem se setkal nedávno. Netroufám si hodnotit osobnost takového rozměru, jako byl „Honza“ Sokol (tak mu všichni okolo říkali). Budu tedy jen osobní. A budu mluvit hlavně o době, kdy jsme se denně vídali, o době před rokem 1989. Přiznám se, že byl pro mne mnohem víc, než jen známým či kolegou. V roce 1970 po studii jsem nastoupil do VÚMS (Výzkumný ústav matematických strojů). To, že jsem tam byl přijat po různých marných pokusech někde se uplatnit jako student s poskvřeným „kádrovým profilem“ (byl jsem aktivní ve studentském hnutí v roce 1968), byla - aniž jsem to tušil - zásluha Jana Sokola. Snažil se, spolu s několika dalšími, nenápadným působit na tehdejší vedení ústavu, aby při přijímání nových pracovníků bylo pokud možno odhlédnuto od politických argumentů. Tak se tam sešli lidé jako Václav Žák, Vojtěch Sedláček, dokonce na kratší dobu Václav Benda. A řada dalších (vyjmenoval jsem jen ty, kdo podepsali Chartu 77).

VYPNĚME TELEVIZI A OTEVŘME BIBLI

Bůh je blízko. Jeho království sestoupilo na zem. Bůh není, jak jsme často v pokušení si myslet, daleko nahoře v nebi. Čas odloučení zmizel, když se Ježíš stal člověkem. Od té doby se Bůh od našeho lidství nikdy neoddělí a nikdy ho neomrzíme. Jeho slovo nám neustále říká: neboj se, jsem s tebou a budu ti nablízku.

Boží slovo nám umožňuje dotknout se rukou této blízkosti, protože je blízko našemu srdci (srv. Dt 30,14). Je protilemkem na strach, že se ocitneme v životě sami. Když k nám Pán promlouvá, připomíná nám tím, že mu ležíme na srdci. Boží slovo vstěpuje pokoj, avšak nenechává nás v klidu. Je slovem útěchy, ale také obrácení. „Obráťte se,“ řekl Ježíš hned, jak prohlásil, že Bůh je blízko. Tím skončila doba odstupu, kdy se každý stará jen o sebe. To není křesťanské, protože kdo zakusí blízkost Boha, nemůže se distancovat od bližního.

Ježíš nejprve oslovuje galilejské rybáře. Byli to prostí lidé, ve dne i v noci tvrdě pracovali. Nebyli odborníky v Písmu a zajisté nevynikali věděním a kulturou. Obývali region, kde žily různé národy, místo nejvíce vzdálené náboženské čistotě Jeruzaléma a nejvíce odlehle od středu země. Ježíš však nezačíná v centru, nýbrž na periferii, aby řekl také nám, že Božímu srdci není nikdo bezvýznamný. Všichni mohou získat a „osobně potkat“ jeho slovo. Jan Baptista přijímal lidi v poušti, kam se za ním vydávali ti, kdo mohli odejít z míst, kde žili. Ježíš však mluví o Bohu uprostřed společnosti ke všem, kteří v ní žijí. Ne ve stanovených úředních hodinách. Kdykoli oslovuje lidi na těch nejobyčejnějších místech.

Slovo má zvláštní sílu: proniká ke každému

přímo, osobně. Učedníci nikdy nezapomnou na slova, která slyšeli onoho dne na břehu jezera poblíž ložky, slova, která navždy poznamenala jejich životy. Ježíš je nepřitahuje vznešenými proslovky. Kdyby jim řekl: „Pojďte za mnou, učiním z vás apoštoly - budete posláni do světa hlásat evangelium silou Ducha, budete zabíjeni, ale stanete se svatými“, lze si představit, že by mu Petr a Ondřej odpověděli: „Díky, ale raději zůstaneme u svých sítí a lodí.“ Ježíš je však povolává odkazem na jejich život. „Jste rybáři a stanete se rybáři lidí.“ Stržení touto větou postupně objeví, že žít rybolovem bylo málo, avšak „vypnout“ na Ježíšovo slovo je tajemstvím radosti. Tak jedná Pán s námi: hledá nás tam, kde jsme; má nás rád takové, jací jsme, a trpělivě provází naše kroky. Jako ony rybáře nás očekává na březích života. Svým slovem nás chce přivést ke změně kurzu, abychom přestali živořit a vydali se za ním. Boží slovo je milostný dopis napsaný tím, kdo nás zná jako nikdo jiný. Jeho členěním zvou nasloucháme Božímu hlasu, objevujeme jeho tvář a dostáváme jeho Ducha. Nosme Bibli stále s sebou v kapse, v mobilu, dejme jí doma důstojné místo, které nám připomene, abychom ji denně otevírali - možná na začátku a na konci dne, aby mezi mnoha slovy, která doléhají k našim uším, pronikl do našeho srdce nějaký ten verš. Vyprosme si od Pána sílu vypnout televizi a otevřít Bibli, vypnout mobil a otevřít evangelium.

František, KT 5/21

Ke svobodě slova je třeba soudnosti. Ježíš nemohl hovořit s Pilátem o tom, co je pravda. V každé sporu máme pečlivě zkoumat, zda náš odpůrce nemá v něčem pravdu.

Jan Sokol

lovi. Vedle složitých a velmi tvůrčích debat pracovních nad vývojem nových sálových počítačů se vředy našlo místo i pro jiná témata. Prostřednictvím Jana Sokola jsme mohli debatovat o věcech tehdy ve světě aktuálních a z různých oborů. A nebylo to jen ve VÚMS, ale na různých neoficiálních diskusních setkáních, např. na „kecandách“ u Dana Drápala, u Emana Mandlera, Václava Žáka nebo v bytě Václava Havla, na biblických seminářích v Jirchářích, bytových seminářích a na jiných místech. V neděli jsme se setkávali u Vojty Sedláčka, kde se občas objevil guru undergroundu Jiří Němec a blízký přítel Jana Sokola (troufám si říct, že byl širší vzdělání v jistém smyslu jeho sparring partnerem). Na debaty ve VÚMS přivedl dalšího vzdělance - filosofa a přírodovědce Zdeňka Neubauera, nebo třeba matematika Petra Vopěnku, nebo informatika Ivana Havla, bratra Václava. A protože se Jan Sokol snažil bránit společenské izolaci, účastnili jsme se i seminářů v rámci Československé vědecko-technické společnosti a dokonce i Socialistické akademie. Jako

člověk vybavený znalostí mnoha jazyků od řečtiny a latiny přes němčinu, francouzštinu, ruštinu a angličtinu přeložil do češtiny různé texty pro knižní vydání i pro samizdat.

Václav Trojan s Janem Sokolem v roce 1994. Foto: Hana Mahlerová

Četli jsme cizojazyčnou literaturu a přivedl nás k četbě širokého spektra textů. Byl členem týmu překladatelů nového vydání Bible. V sedmdesátých letech vysvětlil populárně činnost počítačů v knize „Jak počítá počítač“. Nebudu mluvit o neobyčejně šíří jeho aktivit, o něm, jako pedagogovi, autorovi, filosofovi, politikovi a teologovi jistě bude mluvit řada povolanejších.

Jan Sokol byl člověk mnoha světů. Jako vyučený zlatník a hodinář (v padesátých letech nemohl z politických důvodů studovat) měl blízko ke světu údržbářů a řemeslníků. Jako technik a matematik (v šedesátých letech dále studoval matematiku) byl respektován ve světě počítačové vědy. Byl jedním z hlavních architektů operačních systémů pro počítače EC1021 a řady EC1025, EC1027. A především díky němu se nám podařilo pracovat tvůrčím způsobem na vlastním operačním systému, ačkoliv jsme byli tlačeni v rámci tehdejšího RVHP „vyvíjet“ kompatibilní systém s americkým IBM (rozuměj kopírovat). Ve VÚMS panovala neobyčejná atmosféra: po roce 1968 většina specialistů emigrovala do USA a tak v oddělení, kde jsem pracoval, převažovali čerství absolventi škol. Jan Sokol tak byl našim školitelem a starším kamarádem. Jan Sokol nás naučil nepoddat se rezignaci, vždycky se snažil povzbudit nás k práci, které se snažil dát smysl. Díky němu a dalším pracovníkům ústavu se podařilo zabránit tomu, abychom jen kopírovali stroje IBM, ale vytvořili jsme vlastní operační systém, který byl přinejmenším srovnatelný s tím od IBM a v některých parametrech i lepší. I přes jeho politické zázemí byl respektován i tehdejšími komunistickým vedením. Pomohl mnoha lidem. Ve VÚMS i jinde pomohl najít zaměstnání lidem vyhozeným z různých zaměstnání, pomáhal jim naučit se programovat počítače tak, aby našli uplatnění v tomto oboru, kde byli tehdy přijímáni lidé bez běžných nároků na politickou loajalitu. Díky Janu Sokolovi jsem se stal signatářem Charty 77. Protože text pocházel z dílny Ja-

na Patočky, kterého jsem znal z doby studií a velmi jsem si ho vážil, neváhal jsem ani minutu (Jan Patočka byl Sokolův tchán). Bylo to probuzení z šedivého světa, i když s tím

souvisela řada perzekucí. Nebyl jsem sám - ve VÚMS nás bylo pět. A nevyhodili nás z práce! Jednak nás potřebovali, ale kdyby vyhodili Jana Sokola, dala by výpověď půlka ústavu. Většina lidí to na pracovišti jasně deklarovala (včetně předsedy komunistické strany Pavla Drbala, jediného komunisty na pracovišti). Význam jeho autority a diplomatických schopností doložím následující příhodou. Když ve VÚMS pobíhaly „mezinárodní“ testy nového prototypu počítače za účasti odborníků z SSSR, NDR, Maďarska a dalších, přijel i „generální konstruktér“ vývoje počítačů JSEP (Jednotný systém elektronických počítačů), akademik Šura Bura (nepozastavujte se nad tím jménem, byl to krymský Tatar). Po proběhlých testech jsme šli do restaurace, kde byli i papaláši z vedení ústavu. Nicméně akademik Šura Bura si přisedl ke stolu, kde jsme seděli s Janem Sokolem. V debatě občas oba pánové přešli do francouzštiny. Nožná z hravosti, nebo aby většina přítomných soudruhů nerozuměla. Když jsem po roce 1989 navštívil Moskvu, dozvěděl jsem se, že Šura Bura pomáhal zaměstnat mnoho disidentů, z nichž někteří byli bývalí političtí vězni. Takže to i v SSSR bylo podobné. Jan Sokol také podporoval spolupráci s Robotronem (partnerská organizace v NDR). Prostě podporoval vznik různých neformálních společenství, která byla tehdy tak důležitá. To nejcennější na Chartě 77, propojení různých světů od levice, dělníků až po katolické a evangelické intelektuály byla bezesporu i jeho zásluha. Smím-li mluvit trochu víc osobně, vzpomínám, jak nám pomáhal opravovat chalupu. Bylo to v srpnu 1977, když nám chartistům dali na vybranou buď odjet z Prahy, nebo se nechat zavřít na „osmačtyřicítku“. Večer jsme udělali táborák a na cestě před chalupou stálo celou noc auto se dvěma pány. Nevím, koho to napadlo, ale začali jsme zpívat budovatelské písně z padesátých let, jako třeba „Ať kdo chce, co chce, říká, já mám chlapce soustružníka“. Honza předvedl bohatý repertoár. Rád bych viděl, co ti pánové napsali do reportu. Ale musím dodat, že jsme udělali spoustu práce a měl jsem znova možnost vidět, že Jan Sokol je nejen zručný hodinář, ale i tesař a umí to i s lopatou. Chodil běžně pomáhat lidem, kteří stavěli rodinné domky, ale chodili za ním i lidé s rozbitými hodinkami. A nemůžu opomenout, že z kanceláře,

kde seděl, se valil dým cigaret značky Start (abych nebyl nařčen ze skryté reklamy dodávám, že se mnozí návštěvníci se cdomnívali, že někde hoří seno).

Po roce 1989 se naše cesty rozešly. Tím nemyslím názorově, ale profesně. Já jsem zůstal u programátorského řemesla. Honza neopomněl přijít na narozeninové oslavy moje, mé ženy, i našich dětí. Radil jsem se s ním v osobních i veřejných záležitostech. Jan Sokol se stal poslancem, věnoval se především pedagogické a akademické práci, krátkou dobu byl ministrem školství. Publikoval řadu článků, přednášel na mnoha místech. Dnes mi volal známý, jak Jan Sokol přednášel nedávno v Neratovicích a přijel tam autobusem, ačkoliv mu nabízeli dopravu autem. Prý byl z pozvaných přednášejících jediný. Obdivuji, kolik energie od ledna 2007 věnoval Wikipedii, internetové encyklopedii - provedl editaci a hesel více než 30 tisíc!. Práce, která je skrytá, anonymní a dobrovolná.

Dodnes považuji za neštěstí, že parlamentem v roce 2003 neprošla (o pár hlasů!) jeho kandidatura na prezidenta. Myslím, že by po Václavu Havlovi byl prezidentem, který by dokázal nejen dovršit práci předchůdce, ale k vážnosti úřadu by přidal další úroveň kultury politické odpovědnosti a akademické úrovně. Nejsem ale tak zlomyslný, abych mu tu roli přál, ale přál bych ji nám. Zemřel skvělý kamarád, kterého budu já i mnoho ostatních postrádat. Obětavý, laskavý, poctivý a čestný člověk.

Václav Trojan, 16. února 2021

Autor je informatik, vystudoval filosofii a sociologii v šedesátých letech. Patří mezi signatáře Charty

Projev Jana Sokola při kandidatuře na prezidenta České republiky 28. února 2003

Proslov Jana Sokola (18. 4. 1936 - 16. 2. 2021) před prezidentskou volbou ve Španělském sále na Pražském hradě patří k dokumentům české historie posledního dvacetiletí, které by neměly zůstat zapomenuty.

Zdalo se tehdy, že je možné otevřít skutečně novou kapitolu politického života v České republice a že se to může týkat také Hradu – jako kandidát vládní koalice byl vybrán a navržen člověk, jenž by býval přirozeně navázal na ty nejlepší stránky působení prezidenta předchozího, aniž byl svázán s těmi méně slavnými (jakou bylo například prosazování tzv. nepolitické politiky). Jak zřejmo, politický program pro tuto zemi, který ve svém projevu nastínil, prohrál – alespoň pro následujících dvacet let, až do současnosti.

Ukázalo se totiž, že ve zdejší politické prostředí setrvale existuje silnější a zásadnější spřízněnost než ta, která se navenek manifestuje politickými postoji či i jen stranickou příslušností. V zásadě šlo o tutéž příbuznost, jaká držela při životě strany tzv. opoziční smlouvy: s předsedou sněmovny Klausem v „opoziční“ k Zemanově vládě.

Zvolení Václava Klause prezidentem České republiky v roce 2003 bylo po čtyřech letech „opoziční smlouvy“ frustrující událostí a pro mnohé i demoralizující.

Ačkoliv volba byla tajná, občanští demokraté, jejichž nominantem byl krátce předtím narychlo jmenovaný „čestný předseda“ strany, ani komunisté jako celek se netajili zásadním odporem k vládnímu kandidátovi Janu Sokolovi a otevřeně se proti němu vyjadřovala i nemalá část vládních sociálních demokratů a dokonce lidovců. Mezi těmi, kdo tehdy volili Klause, byla i řada politiků, kteří se dnes hrdě staví do čela demokratického, protipopulistického tábora. Když jeden z těchto politiků nedávno veřejně uděloval Janu Sokolovi morální lekci, byl v tom patrně jeho komplex z tehdejšího dobře zvládnutého velení – dnešními očima viděno ovšem krajně problematického.

Prezidentem byl v roce 2003 zvolen člověk, který také započal novou kapitolu: takovou, že zdejší média kvůli jeho jednání po několika letech v prezidentském úřadu začala otevřeně spekulovat o tom, zda není agentem Moskvy (Puškinovu medaili mu udělil Vladimir Putin již v roce 2007).

Podivné okolnosti prezidentské volby 2003 – úřad prezidenta byl od začátku února neobsazen – a podezření ze skrytých politických obchodů, které ji provázely, také značně přispěly k pozdějšímu prosazení přímé volby prezidenta (před kterou mimochodem Jan Sokol varoval). Jan Sokol se poté z politického života zcela stáhl.

Robert Krumphanzl, 18. 2. 2021

Vážené dámy, vážení pánové, poslanci a senátoři!

Strany vládní koalice mi nabídly, abych se ucházel o zvolení prezidentem republiky. Pokládám si to již nyní za velkou čest a jsem vám za to vděčen. Je to velká, slavnostní chvíle v mém životě.

Když jsem hovořil s některými z vás, shodli jsme se na tom, že v naší zemi dochází k nenápadné, ale závažné změně. Z popředí politické scény pomalu ustupují velké zakladatelské postavy devadesátých let a skoro všechny politické strany si vloni zvolily do čela nově tváře. Nenesou sice to zvláštní kouzlo zakladatelské doby, jsou možná zatím méně známé, nejsou však také poznamenány předchozími spory či neúspěchy.

Politickým zakladatelům dnešní České republiky patří upřímný dík za jejich zásluhy o tuto zemi, kde z opačných stran a v částech střetech, ale přece jen společně přispěli ke vzniku demokratického státu s rozvinutým politickým i hospodářským systémem, přiměřeným moderní svobodné společnosti. Někteří dokonce sami naznačili, že se nechtějí vracet do těch heroických dob, kdy politika tak samozřejmě splyvala s osobními

jména. Velmi si toho vážím a myslím, že to ocení i celá společnost.

Sociologové rozlišují mezi charismatickým a institucioním uspořádáním společenské moci. To prvé vyžaduje především vůdcovské schopnosti. Schopnost nadchnout a mobilizovat, strhovat masy pádnými hesly. Průbojnost, potřebu vítězit a porážet, strhávat na sebe odpovědnost za nejisté a přece nezbytné kroky. Bez takových vůdců, kteří vstoupí do dějin, se neobejde žádná zásadní politická změna.

Svým rodičům ovšem udělá dítě největší radost, když se pevně postaví na vlastní nohy. Charismatická moc je vázána na určité osoby a časem se nutně opotřebuje. Přesvědčený demokrat si tedy musí přát, aby ji co nejdříve vystřídala moc institucioní, vláda práva, dodržování pravidel a základní občanské důvěry. Vláda, která se neopírá tolik o vůdce, jako o pevné instituce. Vláda jako dočasný výkon svěřené moci, jako občanská služba. Méně dramatická, zato však účinnější, více předvídatelná a průhledná.

Domnívám se, že tento přechod v naší politice už začal a chtěl bych se přičinit, aby pokračoval. Fungování dospělé, to jest institucioní demokracie, se hodně liší od zakladatelských dob; vyžaduje jiné schopnosti a patrně i jiné lidi. Na prvním místě otevřeně, schopně komunikovat a spolupracovat, naslouchat jiným názorům. Méně oddané určitým myšlenkovým schémátům nebo ideologiím, zato schopné pohybovat se ve světě, který se rychle mění. Reagovat na nečekané podněty a zachycovat nové možnosti. Na to totiž neexistuje žádný hotový recept a odpověď se vždycky musí teprve hledat.

Prezident republiky je podle ústavy hlavou státu. To rozhodně neznámá samovládce, ale konkrétního člověka, který abstraktnímu státu dává určitou tvář. Jeho prvním úkolem je podporovat důvěru, že Česká republika je státem všech svých občanů, nejen volebních vítězů a nejen těch úspěšných a silných. Prezident tedy nemá být příliš spojen s určitou politickou stranou, ale rozhodně nemá politickým stranám konkurovat. Jeho úloha je jiná. Strany stojí ve volbách proti sobě a prezident může podporovat volební účast, rozhodně však nesmí ovlivňovat výsledky voleb. Je-li to třeba, má pomoci vítězným stranám vytvořit po volbách silnou vládu a dbát na to, aby dobře vládla. Aby rozumně hospodařila, nebála se dělat i nepříjemné kroky a nemyslela jen na příští volby.

Běžné politické rozhodování však patří vládě, ne prezidentovi. Z vlastní zkušenosti vím, jak důležitá je i komunikace s parlamentem. Právě parlamentu, který představuje tuto společnost a její názory, by měl prezident pozorně naslouchat — je to přece sbor jeho voličů. Pak by se vetování zákonů mohlo stát

vzácnou výjimkou. Také udílení milosti chápu jako výjimečné opatření ve výjimečných případech; chtěl bych se hlavně přičinit, aby milostí bylo třeba co nejméně. Politik nemá moralizovat, nýbrž podporovat občanskou mravnost nástroji práva. Ještě závažnější jsou prezidentská jmenování, kde je jistě třeba vyslechnout názory zkušenějších.

Žil jsem v různých vrstvách této společnosti a rozumím jí nejen jako vnější pozorovatel. Nejsem od života odtržený akademik, jak si mne někteří možná představují. Právě pestrá životní zkušenost mne naučila, že rozhovor může předejít mnoha chybám. Otevřenost neznámá slabost nebo dokonce názorovou nepevnost. Jsem křesťan, ale zároveň rozhodný odpůrce politického klerikalismu; vždycky jsem zastával názor, že církve by se měly od státu férovým způsobem oddělit.

Důkladnou diskusi vyžaduje zejména zahraniční politika státu, která pro nás bude stále významnější. Hlavně v hospodářství, v kultuře, ve školství i ve vědě, doufáme, že ne tolik v oblasti vojenské. Zahraniční politika České republiky musí být pro naše partnery hlavně čitelná a přesvědčivá. Proto v ní není místo pro sólové kroky. První prioritou je pro mne evropská integrace, a to především z důvodů politických a bezpečnostních. Naše hospodářství se krok za krokem integruje a politika by neměla zůstatat pozadu. Nesmíme se octnout „za plotem“ tak mohutného útvaru a musíme si v něm naopak vydobýt přiměřené postavení, nejlépe ve spolupráci se zeměmi, jež mají s námi podobné zájmy. Moje generace si ovšem také pamatuje, za co vděčí Evropa Spojeným státům. Záleží nám na tom, aby se Evropa s Amerikou nerozešla, nýbrž abychom se navzájem doplňovali, případně korigovali. O to se můžeme a musíme přičinit i my.

Zájmem naší země neprospívají silácké výkony, ale pevné a důvěryhodné postoje. Plnění našich mezinárodních závazků, dodržování lidských práv i daného slova.

Náš úspěch na mezinárodním poli závisí také na tom, abychom se zbavovali strachu ze všeho, co je jiné a cizí. Ani menší evropské národy se v současné globalizaci světa nerozplynuly a neztratily svoji svébytnost. Proč bychom se toho měli bát my? Navíc můžeme navázat na zkušenost předválečného Československa, které v mírové mezinárodní soutěži tak dobře obstálo. Proč bychom se měli bát dnes, kdy nám žádné vojenské napadení nehrozí? Máme se o co opřít: máme své dějiny s velkými postavami, krásnou zemi a hlavně nadané a pracovitě lidi. Jistě si časem dokážeme poradit i s tím, co nás dosud tíží a zdržuje.

„Svět se udržuje naživu dechem školních dětí,“ říká talmudská moudrost. Pomáhat mladým lidem na cestě k občanské samostatnos-

ti pokládám za prvotní zájem národa i státu. Vzdělaná mládež je dnes i pro hospodářství možná důležitější předpoklad úspěchu než suroviny nebo kapitál. I ekonomicky myslící lidé a ekonomické instituce se o vzdělávání zajímají daleko víc než dříve - a dobře vědí proč.

Vážení poslanci, vážení senátoři, přijetí kandidatury jsem si rozmýšlel ne proto, že bych o tento úřad nestál, ale protože si uvědomuji jeho náročnost. Každý další český prezident bude pochopitelně srovnáván s Václavem Havlem a jeho úspěchy, zejména v zahraničí. Budou jej však srovnávat i se zakladatelem Československé republiky, T. G. Masarykem. Z jeho bohatého odkazu bych rád připomněl slovo velice prosté, nepatetické a vždycky aktuální: „Nebát se a nekrást“. Neříkám je se zdviženým prstem, ale jako přání do své vlastní budoucí činnosti, pokud mne presidentem zvolíte. Mohu vám dnes slíbit jen tolik, že bych se této funkci věnoval podle svého nejlepšího vědomí a svědomí. Že bych udělal všechno pro to, aby rostla důvěra občanů v Českou republiku jako svobodný právní stát i v její, to jest naší společnou budoucnost.

Dámy a pánové, děkuji vám za vaši pozornost

Pan Prof. Jan Sokol už došel mezi nebešťany.

Viděli jsme u něj, jak dávat životu smysl. Mnoho jsme od něj dostali.

Za komunistů neměl šanci dostat se na odpovídající místo. Přes všechnu nepřízeň mocných se vypracoval na přední osobnost této země. Škoda, že si ho Češi ne zvolili za prezidenta. Ale ani církev o něj ve větší míře nestála. To by byl primas! (Rozhodně by nebyl klerikální. Patřil do překladatelského týmu Ekumenického překladu Bible. Po měsíce v rozhlase provázel posluchače nedělními biblickými texty - to žádný biskup neučinil).

Jenže podle církevního práva to není možné, ale podle Ježíšových pravidel, to možné je.

Ježíš si za apoštoly vybral většinu ženatých mužů. Při volbě dvanáctého apoštola na místo Jidáše shromáždění asi 120 lidí vybralo dva kandidáty a po modlitbě ke Kristu losovali ... Důvěřovali Duchu božím.

Byla prvotní církev chaotická nebo charismatická?

(Koptská pravoslavná církev svého pa-

peže dodneška losuje. Při volbě současného koptského papeže byli vybráni tři kandidáti. Dlouho měli své povolání a zaměstnání: lékař, lékárník a právník, ale později se stali duchovními, dva kněžími, jeden mnichem. Z dvanácti dvanáctiletých chlapů je při volbě vylosován jeden. Ten - po modlitbě shromážděných - se zavázanýma očima vybere z kalicha jeden z vložených lístků se jménem kandidáta. To je svědectví odvahy a víry!

Mnoho kandidátů na biskupa až do středověku bylo laiky. Až po volbě byli vysvěceni na jáhna, kněze a biskupa. Připomenu alespoň jednoho z nich - místodržícího a velitele policie Ambrože. Byl zvolen na shromáždění lidu pro všeobecný respekt k jeho osobnosti - i když nebyl ani pokřtěn.

Praxe římské kurie s výběrem biskupů shora není neomylná, nemálo jich selhalo v těžkých skandálech.)

Jan Sokol byl jedinečným pedagogem, mluvil velice srozumitelně. Závídel jsem jeho studentům. Naštěstí od něj máme řadu skvělých knih a přednášek. Získali jsme tak cenné učebnice. Na Wikipedii editoval téměř 32 000 hesel a dva tisíce nových založil.

Do televize pozvali paní dr. Jiřinu Šiklovou, aby něco o Janu Sokolovi řekla. Zhostila se toho skvěle (je o rok starší než Sokol). To je také výjimečná osobnost. I ona se vypracovala navzdory nepřítzni komunistů. Odvážně pracovala v disentu. V různých situacích - i ve vězení, nebo jako uklízečka v nemocnici

- vytěžila mnoho pro svou sociologii. Navíc má dobré srdce, nikdy se nad nikoho nepovyšovala. Vždy se zastávala ostrčených, vícekrát poskytla na dlouhé měsíce rodině utečenců bydlení ve svém bytě. I ona by byla dobrou prezidentkou.

Stojí za to si na internetu přečíst její životopis a seznam důležitých knih, které napsala. Říkal jsem si, co by této vzácné ženě nabídla naše církev? Nanejvýš by mohla ministrovat. Její vědomosti, její bystrý úsudek, zkušenosti

a odvaha by ležely ladem. Naštěstí v akademickém světě a v naší občanské společnosti mnoho znamená. Její studenti i my jsme od ní mnoho získali. Vilém Prečan o ní napsal knihu s výstižným názvem: „Kočka, která nikdy nespí“. V Letohradě měla několik přenášek, stejně i Prof. Sokol. Oba jsou předními osobnostmi této země. /v

KAREL ČAPEK 25. září 1938

Bože, který jsi stvořil národy a všem jsi vdechl touhu žít ve cti, zbav dnešní svět toho nejhoršího: lži. Lži, která podpirá a připravuje násilí a učí lidi nenávidět se navzájem. Lži, která otravuje národy a vykopává mezi nimi propasti, jež snad ani desítky let nevyrovnej. Bože, jak bude vypadat, jak se bude vyvíjet Evropa obluzená tolika nenávisťnými lžemi! Jak bude možné soužití mezi lidmi a národy, je-li mezi ně vrženo tolik urážek, tolik opovržení a vzteků! Copak si snad někdo představuje, že tento stav ducha má a může trvat bez konce? Copak si věčně má souseď ošklivět souseďa a čekat jen na příležitost, aby mu zasadil mstivou a úkladnou ránu? I po válce si mohou národy podat ruce; mohou si sebe rytířsky vážit a navázat vztahy důvěry. Ale na bojišti lži nebude navěky důvěry ani cti; každá lež zajde, ale zůstane po ní nenávisť a opovržení; tělo se zahojí dřív než duše. Bože, jak hrozně je zraňována duše tohoto národa, jak tohle se má jednou zahojit nebo odpustit! Copak se toho nezhrozí národově, jaký nenávisťný, navěky zlý a nepřátelský svět se takto bude vyvíjet? Nemá snad nikdy být mír nebo aspoň oddech v křečovitém smrtelném nenávidění?

Bože, vrať světu pravdu! Bude to víc než smlouva míru, bude to cennější než každé spojenectví. Nikdo, žádný národ, žádný stát si nebudíž jist, pokud mohou být lidské vztahy kdykoli korumpovány nástroji lži. Nebude jistoty, nebude smluv, nebude ničeho platného a bezpečného, pokud vědomí kteréhokoliv národa bude zkřivováno záměrnou lží. Za každou lži jde úklad a násilí; každá lež je útok na bezpečí světa. Nikdo nebude žít v míru ani za nejsilnější hradbou z oceli a betonu; okřídlená lež se vysměje všem vašim pevnostem. Zbavit svět

lži je víc než odzbrojení.

Jaké to bylo divné jasnoření, když náš Masaryk vepsal do našeho státního znaku slova „Pravda vítězí“. Jako by tušil, že jednou lež podnikne generální útok na náš stát a národ, a už předemrazil heslo pro toto utkání. S tím heslem můžeme jít do boje; ale jenom s tím heslem může jít celý svět do míru.

Neboť jenom bez lži se mohou lidé a národy dorozumět, ať mluví jazykem kterýmkoliv. Bože, vrať světu pravdu!

AKTUALITY

POSTNÍ DOBA A VELIKONOCE

Milí farníci, situace s epidemií se u nás příliš nemění a tak pokračujeme v nabídce nedělních krátkých bohoslužeb slova s možností přijímání. Na bohoslužby se můžete přihlásit u pana faráře Roušara telefonicky. Děti, které se připravují k Prvnímu svatému přijímání, se poprvé sešly před prázdninami na dětské bohoslužbě. Vyrobity si jmenovky a pověsily si je na větvíčky ve váze – ta je nyní v kostele sv. Václava, abychom je měli v neděli na očích. Prosíme všechny farníky, ať na tyto děti zvláště myslí - jejich příprava je tolik odlišná od té „normální“ a mají to o moc složitější. Není pro ně vůbec samozřejmé, že vidí ostatní chodit do kostela a přijímat svátosti. Letošní třetíáci se připravují také doma s rodiči - dostávají úkoly mailem.

Děti si měly vyzkoušet, jaké to je zažít hojnost, když mají něčeho dostatek. Anetka nám poslala fotku, jak to dopadlo u nich doma.

Pokud se situace nezmění, rádi bychom o Velikonocích všem farníkům nabídli možnost alespoň jednou navštívit sváteční bohoslužbu - podobně jako o Vánocích. Ještě na březnové pastorační radě dohodneme podrobnosti a během dní před Velikonocemi se budete moci opět telefonicky objednat u pana faráře.

Katechetické a pedagogické centrum v Hradci Králové připravilo materiál na postní a velikonoční dobu pro rodiny ve farnostech. Jedná se o malou duchovní obnovu s modlitbou „Věřím v Boha“. Informace najdete na <http://www.bihk.cz/pastorace/katechetice-centrum/nove-materialy>.

Letošní rok si odpíráme hlavně setkání s blízkými i dalšími lidmi. Potřebujeme se naučit vypořádat se strachem, že nakazíme sebe nebo druhé a zároveň naplnit potřebu blízkosti a přítomnosti dalších lidí. Přejeme vám, ať se vám v letošní postní době daří připravovat na Velikonoce s vděčností za každý nový den.

Josef Roušar, Jana Andrášová

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

2. 2.	Janu Jiráskovou z Mistrovic	68 let
18. 2.	Františka Motla z Červené	75 let
26. 2.	Jana Černohorského	82 let
4. 3.	Ladislava Faltejska	80 let

HOSPODAŘENÍ FARNOSTI v r. 2020

PŘÍJMY:

Sbírky pro farnost:	279 239 Kč
Sbírky na cizí účely:	
Svatopetrský haléř	24 344 Kč
Plošné pojištění	13 012 Kč
Charita	25 115 Kč
Potřeby diecéze	19 539 Kč
Pronásledování křesťané	5 235 Kč
Církevní školství	15 089 Kč
Kněžský seminář	17 256 Kč
Vašík Štěpán	55 559 Kč
Na Svatou zemi	1 500 Kč
SBÍRKY CELKEM:	455 888 Kč

Dary:

Dar na opravu Kunčice	25 000 Kč
Dary a sbírky Orlice	47 000 Kč
Dary ostatní	121 680 Kč
DARY CELKEM	193 680 Kč

PŘÍSPĚVKY:

Oprava omítky kostela sv. Václava

Letohrad:	
Ministerstvo kultury	1 584 000 Kč
Pardubický kraj	100 000 Kč
Město Letohrad	40 000 Kč

Oprava kaple sv. J. Nepom. Kopeček:

Ministerstvo kultury	2 730 000 Kč
Město Letohrad	336 237 Kč

Kulturní akce

Město Letohrad	18 000 Kč
----------------	-----------

PŘÍSPĚVKY CELKEM: 4 808 237 Kč

Úroky	6 300 Kč
Nájemné	71 899 Kč

PŘÍJMY CELKEM: 5 536 004 Kč

ZÁPIS JEDNÁNÍ PASTORAČNÍ RADY

11. 2. 2021

Oml: M. Malá, J. Čanda, Vl. Kozel, V. Marek, M. Drmotová

- Shrnutí současného stavu (nedělní deseti-minutovky, náboženství pro třetíáky...)
 - V neděli se účastní aktuálně cca 130 lidí
 - třetíáci: sešli se rodiče + středy budou mše pro skupinku dětí chystajících se na 1.sv.
- Svátost nemocných neděle 14.2.:
 - Uzpůsobí se délka bohoslužeb – zorganizuje si p. farář
- Popeleční středa 17.2.
 - Krátké bohoslužby s popelcem – Letohrad cca 16 – 18 – dle přihlášení p. farářů
- Duchovní obnova V. Kodet 20.3.
 - J. Roušar zjistí aktuální situaci – domluví se; pokud by bylo možné vysílané setkání, projedná se technicky s V. Markem;

Lásku, úctu a věrnost si slíbili

20. 2. Lenka Dostálová a Dominik Matyáš

VÝDAJE:

Mzdové náklady	8 234 Kč
Odeslané sbírky	176 649 Kč
Fond solidarity, na účetnictví	89 934 Kč
Dary biskupství - na pastorační asistenty	9 068 Kč
Výdaje na bohoslužby	3 041 Kč
Oprava kaple Kopečku	3 106 823 Kč
Oprava omítky kostela sv. Václava	1 769 486 Kč
Opravy ostatní a revize zabezpeč. zařízení	22 682 Kč
Malé opravy a režeje	221 051 Kč
Daň z nemovitosti	4 533 Kč
VÝDAJE CELKEM:	5 411 501 Kč

Stav k 1.1.2020 123 540 Kč

Stav k 1.1.2021 2 248 043 Kč

Opravy v r. 2020:

Opravy kaple na Kopečku:	3 106 823 Kč
Príspevky	3 066 237 Kč
Podíl farnosti	40 586 Kč

Oprava omítky kostela sv. Václava:

	1 769 486 Kč
Príspevky	1 724 000 Kč
Podíl farnosti	45 486 Kč

5) Křížové cesty o postních nedělích (1. – 5. neděle postní)

- Neděle v 15 hod. – postupně Kunčice (Vl. Tom), Orlice (Jana Sk.), Letohrad (P. Hoff.), Kunčice (Monika V.), Orlice (Jana Sk.);

6) Velikonoce - záměry

- Systém podobný vánočnímu – nutné uzpůsobit dle povoleného počtu (více bohoslužeb: čt, so, ne, po, asi na Orlici) – aby na každého zájemce aspoň jednou došlo;

- Velký pátek – otevřít kostely pro veřejnost pro možnost tiché individuální bohoslužby;

- Předběžně popat hudební doprovod;

- Popřemýšlet o velikonoční symbolice a možnosti distribuce mezi farníky (svíčky, přání, chleby?);

- Objednat i větší paškály pro možnost koupi v kostele o nedělích;

7) Brány památek dokořán 24. 4. 2021

- Koordinátor – vloni J. Čanda, bude ochoten i letos?

- Kopeček - ZUŠ je ochotná nabídnout hudební program

- sv. Václav

8) Svatováclavská pouť – příliš mnoho nejistot, zatím nezávisle předjednat s loňskými účinkujícími,

9) Dobrovolnická aktivita: aukce pro Klárku K. – pomoc farnosti se zveřejněním/sdílením, poděkování Charitě za pomoc s pořízením přídatného el. zařízení k invalidnímu vozíku pro Annu T.;

10) Příští jednání PR 11. 3. 2021 v 18 hod.

Svobodná může být jen bytost, která chápe rozdíl mezi „nedokáží“ a „nesmím“, neboť právě v tomto prostoru možností se odehrává její svoboda. Jan Sokol

BŘEZEN VE STREETU

Taušlova 714, Letohrad

Tel. č.: 731 420 344

Facebook: NZDM Street-Letohrad

11. 3. SVĚTOVÝ DEN MOZKU

Chceš si procvičit mozkové závity? Při příležitosti světového dne mozku si můžeš vyzkoušet různé hlavolamy, křížovky, a deskové hry.

15.-19. 3. OPÁČKO PRAVIDEL NA KLUBU

Znáš svá pravidla, ale i povinnosti na klubu? Víš, jaká pravidla mají pracovníci? Jaké jsou sankce za porušení pravidel na klubu? Přijď si zopakovat pravidla.

22.-26. 3. 5 SEKUND

Dokážeš během pěti sekund vymyslet tři slova na dané téma? Celý týden budeš mít šanci si procvičit svůj postřeh u této hry. Troufneš si?

29.-30. 3. PŘÍPRAVA NA VELIKONOCE

Vyrob si ve Streetu "jedlou" Velikonoční ozdobu z řeřichy.

PREVENTIVNÍ TÉMA: RASOVÁ

DISKRIMINACE

Víš, co znamená tento pojem? Setkal/a jsi se s ním ty, nebo někdo z tvého okolí? Přijď na klub, budeme se o tomto zajímavém tématu bavit celý měsíc.

VZPOMÍNKA

Dne 26. 12. 2020 odešla na věčnost kamarádka, sousedka a občanka Orlice paní Marcela Motyčková.

Chci zmínit několik řádků a připomenout její život. Marcela byla milá, pracovitá, hodná a příjemná. Dříve pracovala v kanceláři Montostav Orlice. Má dceru Bohdanu, která je postižena obrnou a péče o ni, dovážení do školy, rehabilitace atd., byla každodenní záležitostí. Po úmrtí svého tatínka zůstala Marcela na všechno sama. Starost o tetu Lídu, maminku a Bohdanku a zastávání všech mužských prací v domě jí dávala zabrat. Velkou pomocí a oporou jí byla rodina Lídy a Václava Tomkových. Bez nich, jak říkala, by to vůbec nevládala. Dosloužila tetě Lídě, která zemřela před 6 lety a mamince, která zemřela před 4 lety. Zůstala s dcerkou a plně se jí věnovala, i když se potřebovala věnovat také sobě, ale na to jí nezbyl už čas, protože síly ubývaly. Byla skromná a nechtěla si nikomu říkat o pomoc a někoho zatěžovat. Vždy říkala, ono bude hůř. Snažila se vše zvládat a byla ráda, když jí někdo vyslechl nebo napsal SMS, že na ně někdo myslí. Slova díky v SMS ještě 23. 12. a „snad bude lépe a uvidíme se“, mi zní stále.

Rok 2020 už byl pro ni hodně nezvladatelný. Pán si ji povolal k sobě a dcerka zůstala sama. Díky za všechno patří příbuzným rodině Kvapilových, ti se o vše postarali a Bohdanka nyní žije v DPS Proseč. Zvyká si tam, chválí všechny, co tam pečují a děkuje moc všem, kteří jí pomohli a zajistili, aby měla

ZPRÁVY Z CHARITY

ADOPCE NA DÁLKU 2021

Ve farnosti Letohrad se vybralo úžasných 95.280 Kč. Ze sbírky je 78.000 Kč použito na zaplacení dalšího roku studia dvanácti dětem, které letohradská farnost ve spolupráci s Oblastní charitou podporuje. Zbývajících 17.280 Kč bude určeno jako jednorázový příspěvek pro děti z projektu, které jsou momentálně bez dárce. Děkujeme.

Adopce na dálku je jednou z dobročinných činností, která funguje jako pravidelná finanční podpora dětí z chudých rodin v rozvojových zemích. Jejím cílem je zajistit těmto dětem lepší podmínky pro život a umožnit jim vzdělání, aby byly schopné v budoucnu uživit samy sebe i svoji rodinu, a zároveň nebyly odtrženy od vlastní rodiny; pomoci jim projít celým vzdělávacím systémem a užít si bezstarostné dětství.

Počátky adopce na dálku sahají až do dvacátých let 20. století, kdy v důsledku četných válek začalo docházet k masivnímu nárůstu dětských sirotků a uprchlíků. Adopce na dálku tedy začala jako finanční pomoc dětem žijícím v sirotčincích a táborech a postupem času významné humanitární organizace za-

měřily svoji pomoc na děti pocházející z chudých rodin.

Farnost Letohrad podporuje 12 dětí, 11 z nich pochází z okolí města Belagávi (Belgaum). Belagávi je půlmilionové město ležící na severozápadě státu Karnataka, 90 km od pobřeží Arabského moře v tropickém podnebném pásmu. Bylo založeno na konci 12. století a je jedním z nejstarších měst této oblasti. Ve vzdálenosti 500 km na jihovýchod leží hlavní město provincie Bengalúr (Bangalore), odkud pochází poslední podporovaný student. Toto 8 milionové město je třetí největší v Indii a první zmínky pocházejí z 9. století.

Povinná školní docházka začíná první třídou základní školy, tzn. v šestém roku věku dítěte. Základní škola má na rozdíl od českých škol deset tříd. Absolvování jedenácté a dvanácté třídy znamená pro studenta dokončené středoškolské vzdělání. Známkování na základních a středních školách je odlišné od našich škol. Děti získávají za jednotlivé písemky, úkoly či zkoušení bodové, resp. procentuální ohodnocení.

Děkujeme za podporu indických dětí. Také děkujeme všem okolo Dominiky Hoffmanové za jejich pomoc při psaní odpovědí na dopisy, které nám indické děti posílají.

Markéta Drmotová

O SVĚTĚ, POHÁDKÁCH A ČESKÝCH KUTILECH

Nelíbí se mi spousta věcí. Sobectví, lež, nezřízená touha po moci, po penězích, nezodpovědnost, nebo spíš touha a schopnost z odpovědnosti se beztretně vyzout, nevzdělanost, lenost, neschopnost rozumné debaty a domluvy, snaha vyhrát za každou cenu, ten výčet určitě není úplný a jistě nejsem s tou nelibostí sama. Kde se to, co pokládám za špatné, v nás bere? A tak se rozhlížím, hledám příčiny a jsem schopná najít je v ledačem, od některých výstřelků současné architektury přes způsob zábavy, rodinné vztahy, viním reklamu, podbíživou mediální tvorbu a nevím co ještě. Nebo je to výchovou?

Copak většina současné dospělé populace nevyrostla na českých pohádkách? To orientální pohádky přeče strani chytrákům, podšívákům, podfukářům a podfukářům všeho druhu. Naše, české, zřetelně trestají zlo a odměňují dobro, ovšem po pěkné fušce, kterou bylo nutno pro dobro vykonat.

A jak tak přemýšlím, čtu a hledám, padne mi do rukou závěr jedné knihy, kterou mi při-

kam jít a postarali se o její domov.

Díky, Marcelo, za Tvůj život, který nás obohatal tím, jak se pečuje o své bližní, Tvá slova, která byla upřímná a milá a za to, že jsi snad nebyla nikdy nespokojená a snášela vše, co Ti život přinesl. Díky taky za službu Kánoe pro televizi NOE. Kéz Pán dobrotivý a milosrdný Tě přijme do svého království.

M. Mrština

nesl Ježíšek. Mluví mi z duše. Musím vám ten závěr přepsat:

Společně s Maxem Weberem, Pitirimem Sorokinem a Gillesem Lipovetským si myslím, že poslední století prožíváme závěrečné kapitoly nějakého dlouhodobého kulturního a duchovního cyklu. Na začátku nejspíš byla etika povinnosti, která mužům velela přihlásit se do války, i kdyby v ní měli padnout. Ta se vyčerpala v 60. letech minulého století. Později byla nahrazena stále ještě silnou, ale již zmírněnou etikou zodpovědnosti, která se už neptala „Co musím udělat?“, ale „Co mohu udělat?“. Postupně se po roce 1990 proměňovala v etiku individualismu, který se ptá, jak se vysvobodit, či spíše vyvléci z pout povinností a zodpovědnosti. Bez těchto dvou vlastností to však se společností nemůže dopadnout dobře, takže na konci individualistického experimentu bude opět nucena zavést systém povinností.

Co zatím my, čeští kutilové, můžeme se světem dělat? Svěpomocí jsme si opravili chatu, založili zahrádku, vypálili slivovici a nařezali dříví na zimu a to vše bez podpory státní správy a bez metodického vedení EU. Teď nás čekají další podobné úkoly – upéct vánoční cukroví a zachránit Evropu. Co si člověk neudělá sám, jako by neměl.

Záchrana Evropy začíná tak, že každý pár má dvě nebo tři děti. Rodina je vcelku stálá a práci dělí mezi tři generace. Lidé si vypraví. Občas si přečtou nějakou místní knížku, poslechnou pěknou skladbu od Antonína Dvořáka či Bohuslava Martinů a pak jdou na vlastenecký výlet do Tiché a ti dobrodružnější

i do Divoké Šárky. Chodí k místním volbám a občas i k těm celonárodním. Moc nevěří tomu, co slyší v médiích, ale o to víc se starají o půdu, vodu, ovzduší a les. Nechtějí cizí a nedávají vlastní. Pomlouvají se a závidí si spíš dobromyslně a rozšafně. Občas zajdou do kostela třeba jen proto, aby se přiblížili dějinám, anebo zkritizovali interiér. Nemají strach, protože i přes těžkosti světa cítí naději a vidí kmitavá světélka radosti.

Jinými slovy, české pohádky mají pravdu. Dá to spoustu práce, námahy, slz, sebezapření, aby se svět a život udržel v přijatelném stavu, nebo k němu vrátil. Nebude za to ani půl království, ani krásná princezna. Napnout síly k tomu, čemu se hodně staromilsky říká dobré mravy, určitě za tu námahu stojí.

„Kmitavými světélky radosti“ jsou pro mne knihy. Zvláště, jsou-li od tak chytrých autorů, jakým je Václav Cílek. Úryvek je z jeho knihy *Co se děje se světem*. Cílek jej nadepsal Soukromý plán na záchranu Evropy.

Abych vás nenutila hledat v encyklopediích, připisují, že Max Weber, německý sociolog a ekonom žil v letech 1864-1920, rusko-americký sociolog Pitirin Sorokin od 1889 do 1968 a dodnes od r. 1944 s námi trápení tohoto světa snáší francouzský filosof a sociolog Gilles Lipovetský. EN

ANEŽČINY DOBROTY

Když máme češtinu první hodinu, chodím do školy na sedmou, abych si všechno v klidu připravila. Úderem tří čtvrté na osm se totiž do třídy pomalu začínou trousit kluci, někteří ještě rozčepýření z postele, ale všichni plní zážitků, historek a dotazů, takže můj ještě pospávající mozek je rázem naprosto čilý. Dnes přišel první Franta a hned se svým oblíbeným úvodem „mám dotaz“ spustil:

„Jak jste se dnes vyspala a co se vám zdálo? Mně se zdálo o tom, že jsem těžil bitcoiny, který mně pak ale někdo ukradl.“

„Stalo se vám někdy, že jste měla pocit, že máte infarkt? Mně jo, vždycky když se přejím.“

„Nevíte, co bude dnes k obědu? Jsem strašně zvědavý, půjdu to zjistit, jo.“

„Jakej je rozdíl mezi ‚mít holku‘ a ‚mít přítelkyni‘? Já myslím, že holky maj mladý a přítelkyně starý.“

Pak dorazil Erik:

„Myslíte, že by mi slušely dlouhý vlasy?“

„Chcete vidět můj sešit o SCP nadaci?“ (Nevím teda úplně, co je to, ale zdá se, že se jedná o něco docela dost temného.)

Felix:

„Chceš vědět, kterým linkama jsem se projížděl včera odpoledne?“

Tomáš:

„Nechal jsem v metru aktovku.“ (Během dopoledne se ale ukázalo, že ji nenechal v metru, ale že si ji nevezal ani z domu, prý měl „jen pocit, jako by ji měl na zádech“.)

Divíte se ještě, že chodím dřív? Přece se nebudu ochuzovat o tyhle vyprávěnky tím, že se budu chystat na hodinu, to dá rozum!

Jsou skvělí, vidíte?

/AN

MŮŽU SE VÁS DOTKNOUT PŘES PLOT?

Knížka Anežky Náhlíkové, která vám objeveným způsobem nechá nahlédnout třeba do světa handicapovaných dětí, je na světě. Až budete její prvotinu číst, a bude se vám zdát povědomá, nemýlíte se – některé z autorčiných fejetonů a sloupků znáte z Okénka, kde vychází pod názvem *Anežčiny dobroty*. Knihu můžete zakoupit v e-shopech na internetu a po otevření knihkupectví i v kamenných obchodech.

Už první stránka knížky Anežky Náhlíkové mě nadchla. A dojala - k jejímu čtení je totiž třeba kapesníku. A velké kázně, abych ji dokázal včas odložit kvůli práci.

Anežka je pozorná, vnímavá, umí žasnout a objevovat bohatství, kde bychom je my možná nečekali. Umí psát a dělit se o nevšední krásu lidského života. Její knížka je potěšujícím čtením do dnešní koronavirové doby. Anežko, děkuji Ti za krásné čtení, a Báro, tobě za ilustrace. Blahopřejeme Vám, přispíváte k lidskému a kulturnímu bohatství Letohradu.

Kdo chcete potěšit sebe nebo druhého, kupte si tu knihu.

Anežko, jsem rád, že ses stala kmenovou dopisovatelkou Okénka. /v

ČAS VZPOMÍNÁNÍ NA MICHALOVKU

Jiří Tomeš (1924-2014) začal jako 13letý chlapec psát své zážitky z dětství a mládí ve volyňské obci Michalovka. Žil tam se svými rodiči, otcem Janem Matějem, matkou Libuší a sestrami Jarmilou (1929-2018), Světlouš (nar. 1936) a Drahoslavou-Rut (nar. 1937) od roku 1934. Po třinácti letech na Volyni se v roce 1947 vrátila celá rodina zpět do Československa.

Malá historie na úvod

Čeští bratři byli v minulosti kvůli své víře pronásledováni, a proto odcházeli do tolerantnějších okolních zemí. K hromadným exilům docházelo v 16. a 17. století zejména do Polska, ale i Saska či Pruska, další vlna emigrace byla v první polovině 18. století. Později našli reformovaní evangelíci výhodné podmínky na Volyni, a tak se tam v letech 1868-1874 vystěhovalo asi 15.000 Čechů. Zakoupili tam řadu velkostatků a díky svým pokrokovým zemědělským metodám i pracovitostí patřili k sociálně silnější společenské vrstvě. Češi se ale usadili na horké půdě. Volyňské území si nárokovali různí vladaři a mocnosti, takže místní obyvatelé žili pod stálým tlakem – ekonomickým, bezpečnostním nebo pod hrozbou různých sankcí byli nuceni přestoupit na jiné náboženské vyznání. Na počátku 20. stol. žilo podle časopisu *Čechoslovan* v Rusku cca 100 tisíc Čechů, z toho asi 60 tisíc na Volyni. Oficiální statistiky však uvádějí asi 25 tisíc Čechů, navíc

jako pravoslavných.

Po pádu carského Ruska se v letech 1918-1920 vystřídal celkem pět vlád. V říjnu 1920 byla západní Ukrajina včetně Volyně připojena k Polsku. Po první světové válce byly postupně znovu navázány vztahy s původní vlastní, na Volyni se zakládaly české školy, knihovny, posiloval náboženský život. Tento rozvoj byl přerušen v roce 1938 likvidací Československa, porážkou Polska, a nakonec sovětským záborem. Druhá světová válka znamenala pro volyňské Čechy a zdejší život tragický konec. Volyňští Češi se zapojili do odbojového hnutí proti Němcům, řada z nich byla popravena. Jiří Tomeš pokládá za svou povinnost zmínit ve svých pamětech tragický osud Českého Malína, který 13. července 1943 Němci vypálili a vyvraždili 400 obyvatel - 108 mužů, 161 žen a 105 dětí české národnosti a 26 Poláků. Po příchodu Sovětské armády byla podstatná část zdejších mužů povolána do československé armády v SSSR, ale bojovali i v řadách polské nebo sovětské armády. Po válce byli prakticky všichni volyňští Češi repatriováni do Československa.

Po příchodu Sovětské armády v únoru 1944 byla v březnu v okresním městě Rovno zřízena československá mobilizační komise. K mobilizaci však nedošlo, protože Volyňáci se hlásili sami, dokonce šestnácti- a sedmnáctiletí chlapci. Všichni se chtěli účastnit osvobozování své staré vlasti, kterou většinou neviděli. Málo se dnes ví o tomto nadšené a přirozeném vlastenectví.

Michalovka

Obec Michalovka žila v období 1934-1947, které Jiří Tomeš popisuje, hluboce náboženským životem. Byla založena v roce 1878. O čtyři roky později zde byla postavena dřevěná škola, která sloužila i jako modlitebna. Bohoslužby se konaly střídavě česky a německy, protože zakladatelé Michalovky byli i Němci. Brzy byla v důsledku náboženské nesnášenlivosti v tehdejší carské Rusku modlitebna uzavřena. V roce 1924 měla obec 71 čísel a žilo tam 41 rodin reformovaných evangelíků, v nejbližším okolí dalších 22 rodin a dále 30 rodin baptistů a 5 rodin katolíků.

V srpnu 1934 byl v Michalovce postaven evangelický kostel a nová dřevěná škola. Škola byla napřed polská, pak ukrajinská a v době války česko-ukrajinská. Náboženství se vyučovalo jen česky. Jan Matěj Tomeš, otec Jiřího Tomeše, tam v letech 1934-

1947 působil jako kazatel evangelicko-reformovaného sboru a také jako učitel. Za války měla Michalovka 392 obyvatel, převážně českých rodin, jen několik rodin bylo polských a jedna židovská.

Vzpomínky Jiřího Tomeše

Z autorova deníku jsme na ukázkou vybrali malou část zápisů:

Přistěhovali jsme se do Michalovky v roce 1934, nebylo mně ještě ani deset let. Ve Stalinském Rusku na východ od nás panoval hladomor a teror, na západ od nás Hitler získával neomezenou moc. To vše se valilo i na nás, ale tehdy jsme o tom nic netušili.

14. dubna 1938

Dopoledne jsem s tatínkem pracoval na zahradě. Máme nyní nasázeny jabloně, hrušky, švestky, višně. Nejvíce máme jabloní – celkem čtrnáct. Odpoledne jsem kopal příkop, který má odvádět dešťovou vodu. Večer jsem šel na biblickou hodinu. Dnes má drahá maminka nestačila uklidit, a tak jí zase zůstane ještě práce na noc.

23. června 1938

Ráno jdu pro mléko, případně pro smetanu nebo podmáslí. Rána jsou příjemná. Rád se rousám trávou a dívám se, jak se z chaloupek začíná kouřit. Je to znamení, že obyvatelé chaloupek se začínají probouzet. Musím si dát do pořádku věci, které jsem si převezl z internátu z Rovna, kam chodím na gymnázium. Kromě toho mám nalepovat poštovní známky do alba, udělat vrtuli a dokončit model aeroplánu, doučit se latinu a němčinu, případně se začít učit anglicky. A tak ten týden uteče jako voda.

12. prosince 1938

Sníh. Všude sníh. Na střechách, na plotech, na větvích stromů. Jak je ten svět krásný! Žel, krásně to vypadá jen na povrchu. V srdci mám bolest, když si uvědomím ty hrůzy ve světě a vzpomenu na okleštěné Československo.

14. srpna 1939

Mobilizace! Hlasitá rozmluva ve vedlejší světnici mne vzbudila. Vyskočil jsem z postele, natáhl si kalhoty a šel jsem se podívat, co se děje. Viděl jsem ustrašené tváře všech, kteří debatovali. Pavel Rejchrt rozkládal rukama a mluvil cosi o koních v Obarově a o tom, že několik lidí již vzali z Michalovky. Ale málo jsem se z toho dozvěděl. Proto jsem utíkal do kuchyně. Tam zase maminka lamentovala, co s námi bude. Ani z toho jsem nebyl moudrý. Až tatínek, který přišel, přinesl něco určitého. Mobilizace se týkala jen ročníků 1910-1915. někteří hospodáři dostali karty s příkazem, aby odvezli vozy a koně do

Obarova. Hochů toho dne vzali málo.

15. září 1939

Kdo ví, co znamená „pomíjitelné štěstí“ a ten, kdo má „nepomíjitelné štěstí“, nemusí být neklidný. Leda když jsme neklidní vůči těm, kteří proklínají nyní vše, protože ztratili to pomíjitelné. Zakládali si na pozemských

věcech, a ne na Bohu. Hukot německých letadel je slyšet stále častěji. Létají jako nad vlastním územím. Několikrát za den slyšíme, jak letadla nedaleko nás shazují bomby nebo střelí z kulometů po uprchlících. Dnes odpoledne bombardovala německá letadla Rovno, které je od nás deset kilometrů.

17. září 1939

Odpolední bohoslužby a Nedělní škola nebyly hlášeny. Je obava, aby větší účast lidí nevzbudila u nepřítele pozornost. Odpoledne Sovětský svaz vzal „pod ochranu“ bratry Ukrajince, Bělorusy a Poláky, kteří bydlí na Ukrajině a v Bělorusku. Sovětská vojska překročila polskou hranici. Někteří hospodáři z naší vesnice, kdy se dozvěděli, že jsou pod sovětskou vládou, začali vážně uvažovat, že odejdou na západ.

28. září 1939

V Rovně již lze poznat, že přišli bolševici. V kostelech se nesmí zvonit a ve školách je zakázáno vyučování náboženství. Zvonění prý bolševiky znervózňuje.

10. října 1939

Poláci se nyní necítí dobře. Ženy polských důstojníků, které se dříve tvářily tak důležitě, chodí v roztrhaných střevících a nosí na zádech pytle brambor, na které čekaly nejméně půl dne ve frontě. Nejen Židé ale i Ukrajinci si hrají na velké pány. Přesto se některým Ukrajincům sovětská vláda nelíbí. Mysleli si, že budou mít svou národní republiku, ale zatím již někteří za své přesvědčení sedí ve vězení.

12. října 1939

Na trhu v Rovně je možné dostat všechno kromě chleba a masa. Mačkanice. Chaos. Vše je strašně drahé. Dnes Židé prodávali na nádraží nedopecené housky polským zajatcům, kteří se tlačili ve vagónech. Zajatci byli hladoví, zmrzli a otrhaní. Na trhu ty housky prodávali za 35 grošů, ale polským zajatcům za 80 grošů i více. Avšak byli i lidé, kteří dávali vojákům jídlo zdarma. Už dva dny jedou

přes město sovětská vojska s vozy, auta, dělostřelectvo, pásová vozidla, pěšáci. Jdou od Lucka k Rovnu.

3. ledna 1940

Vítr a sníh. Ráno bylo -24 stupňů Celsia. Je jen jedno teplé místo v bytě – u plotny. Proto tam stěhujeme stůl a židle. Kdyby alespoň maminka v té zimě nemusela prát. Pořádně zatopit nemůžeme, neboť nemáme nazbyt dřeva. U okna je někdy až -2 stupně.

6. ledna 1940

Dříve tatínek dostával plat od evangelické reformované konsistoře z Wilna. Nyní jsou však jiné politické poměry, a tak jsme bez peněz. Sbor nám však pomáhá. Dnes jsme dostali trochu masa a jitrnic od J. Rejchrt. Někdy dostaneme podmáslí nebo mléko.

19. ledna 1940

Na včerejší schůzi se rodiče rozhodli, že při mrazu silnějším než -15 stupňů se nebude v Michalovce učit, neboť ne všechny děti mají vhodný oděv a obuv. Ale nejen děti, ani učitel Malc nemá teplé oblečení. Viděli jsme, že nemá dobré střevíce, nemá ani rukavice a na sobě jen letní svrchník.

11. února 1940

Včera jsem se dozvěděl, že vláda „vyvází“ polské osadníky. Vše se děje ve velkém spěchu. Do světnice vtrhnou vojáci a dají dvě hodiny na sbalení věcí. Venku čekají saně nebo nákladní auto, odvezou je na nádraží a odtud někam na východ. Internát, ve kterém jsem bydlel, obklíčili milicionáři. Z internátu mnoho hochů chodilo do naší školy. Mezi nimi můj nejlepší kamarád Eduard Balavender. Eda! Ani jsem se s ním nemohl rozloučit! A rodiče neví, co se děje s jejich dětmi.

15. února 1940

Celou noc padal sníh. Přesto jsme si udělali procházku do školy, i když jsem si byl jist, že škola nebude. Odpoledne jsem se dozvěděl, že rodiny, které jsou vysílány dál do Ruska, jsou rozděleny. Děti jsou dány do ústavů, ženy na práci a muži na Sibiř. Je to moc a moc smutné. Je mi těch lidí moc líto. Lidé jsou na tom nyní tak, že v noci rozebírají ploty nebo ořezávají větve stromů. Navečer jsme dostali zprávu, že v Kvasilově vytáhli z nákladního vlaku dvacet zmrzlých dětí. Takový je ten sovětský ráj!

14. června 1940

Dnes jsem si jel pro vysvědčení. Nejdříve k nám promluvil náš ředitel. Líčil, jaký těžký život jsme prožili a jak jsme se vlastně museli ponejvíce učit bez knížek a při tom dohánět dva válečné měsíce. Avšak z celé školy naše třída má nejvíce vynikajících žáků. První byl můj kamarád Arkadi Tifenbach a druhý jsem byl já. Každý z nás dostal dvě vysvědčení. Jedno se známky za čtvrtletí, celého roku a ze závěrečných zkoušek. To bylo napsané v polštině. Druhé, které bylo se všemi známky a bylo napsané v ukrajinštině. Kromě toho na něm byl ruský a ukrajinský znak.

*Dokončení přístě
Vzpomínky rodiny Tomešovy jsou publikovány s laskavým svolením paní D. Rut Nývltové*

KOUZLO DOTYKŮ

Petr Třešňák, Respekt 8/2021

Nabízíme vám alespoň zkrácený text.

„Nedovedu si představit, že bychom si ještě někdy měli podávat ruce,“ prohlásil loni v létě proslulý imunolog a jeden z hlavních tahounů amerického boje s pandemií koronaviru Anthony Fauci. Názor, že s objímáním nebo potřásáním rukou mimo okruh nejbližší rodiny je nadlouho (anebo možná nadobro) konec, vyjádřila během uplynulého roku řada dalších odborníků.

Uplynulé měsíce ostražitosti vůči všudypřítomné infekci náš fyzický kontakt s okolním světem opravdu proměnily. Podání ruky se stalo předmětem vyjednávání, sáhnutí na cokoli ve veřejném prostoru spouští v myslí kaskádu myšlenek na možnou nákazu následovanou překotným hledáním dezinfekce. Dotyk, v živočišné říši ten nejběžnější prostředek zakoušení světa, se zkrátka během jediného roku zproblematizoval jako snad nikdy předtím.

Přitom věda začíná jeho význam pro lidský život naplno docenovat. Hmat, nazývaný americkou výzkumníci a psychologkou Tiffany Field „matkou všech smyslů“, se ve světle aktuálních vědeckých poznatků jeví jako klíčová součást lidského vývoje, nezbytná podmínka naší spokojenosti a dost možná i faktor přímo utvářející prožitek vlastního já. „Hmat je neopřevzatelný smysl,“ napsal v časopise *The New Yorker* esejista Adam Gopnik. „Ten, na kterém závisíme nejvíce, a přitom o něm mluvíme nejmíň.“

„Potřebujeme čtyři objetí denně, abychom přežili, osm, abychom se udrželi ve formě, a dvanáct, abychom mohli růst,“ napsala americká zakladatelka rodinné terapie Virginia Satir.

Pevnost vztahu mezi rodičem a malým dítětem zásadně předurčuje budoucnost člověka a vzájemný hmatový kontakt v tom hraje klíčovou roli.

Rumunský komunistický diktátor Nicolae Ceaușescu, aby zvýšil uvadající porodnost ve své zemi v osmdesátých letech, uvalil vysoké daně na bezdětné jedince a zároveň zakázal interrupce. Začalo rychle přibývat odložených dětí, zřídil pro ně síť ústavů, v nichž se jim dostávalo jen základní mechanické péče. Jedna sestra tu měla na starost desítky kojenců, kterým pouze měnila pleny a sunar v lahvičkách připevněných na ohradkách postelí. Jinak se dětí nikdo nedotýkal.

Po r. 1990 se do Rumunska dostali vědci. Americká psychologka Mary Carlson byla otřesená. Její výzkum ukázal, že ústavní děti jsou fyzicky i mentálně o polovinu opožděné oproti svým vrstevníkům vyrůstajícím v rodinách, trpí dramatickými problémy v chování a v jejich krvi koluje abnormálně velké

KATEDRÁLA SE ŠTĚTKOU V RUCE

„Pracujeme-li s chudými a těmi, kdo žijí na okraji společnosti, necháváme se také od nich evangelizovat, neboť nás často přivádějí k novému pochopení evangelia, jež hlásáme.“

Tento článek z našich obláskových řeholních konstitucí je jedním z mých úplně nejoblíbenějších. A musím říct, že teď v době lockdownové na něj myslím ještě častěji než obvykle. Mám totiž to štěstí, že mohu dobrovolničit už na třetím „covidovém“ místě. S radostí jsem na podzim rozvázel seniorům obědy, pak v době největší krize před Vánocemi trochu „přicmrdával“ v jednom plzeňském charitativním zařízení a teď už nějaký týden uklízím na covidovém oddělení jednoho nedalekého domu pro seniory. A jako vždycky v mém životě, i tentokrát je všechno naruby. Člověk si nejprve myslí, že se jako dobrovolník přihlásí proto, aby mohl pomoci tam, kde se rukou a nohou nedostává. Jenže nakonec je to vždy naopak. Ten, kdo potřebuje pomoc a komu je pomozeno stokrát víc, jsem vždycky já sám. A tak se na mě ze všech stran hrne síla pravdivosti evangelia a já jen koukám a snažím se být před Hospodinem vděčný. Někdy mi ani k další „hlubší“ modlitbě nezbyvají síly, ale přesto mám pocit, že ke mně Hospodin promlouvá nejasněji a že se mě dotýká nejmocněji právě tam, když se štětkou v ruce umývám záchody a celý upocený pod „skafandrem“ a nano-maskou se snažím prohodit pár slov s dámami a pány, kteří mají nějaký ten rok navíc a teď musí svůj život na dlouhé týdny uzavřít mezi čtyři stěny a často jen mezi prýčny postele. A je to někdy víc než zajímavé: oni špatně slyší, já je přes ochranné pomůcky špatně slyším, a tak hulákáme jeden vice než druhý a radujeme se z každého pochopeného slova.

A už to vypadá, že právě ta „štětka“ bude mou privilegovanou duchovní cestou. Minulý týden jsem zakusil jedno velké „dějà vu“.

množství stresových hormonů. A jak ukázalo pozdější sledování, následky zanedbání v raném dětství se nikdy nespraví. Ceaușescovy děti dodnes trpí celou řadou duševních potíží, neschopností navazovat vztahy, velká část skončila na ulici, ve vězení nebo na uzavřených odděleních psychiatrických léčeben.

Drastická rumunská paralela dobře ukazuje jednu souvislost, k níž věda i díky utrpení Ceaușescových sirotek došla. Role hmatu přesahuje ostatní lidské smysly, které slouží primárně coby informační kanály zprostředkující svému majiteli okolní dění. Na rozdíl od zraku, sluchu, chuti nebo čichu plní hmatový kontakt i mnohem základnější funkci jakéhosi sociálního zabezpečení a potřeba dotyků tak připomíná spíše touhu po potravě než po informacích. „Je jako kyslík, který dýcháme, nebo jídlo, které jíme,“ říká jeden

Na počátku mého rozhodnutí stát se misionářem oblátem byla v podstatě totožná scéna. Během noviciátu jsem svou nejmystičtější zkušenost udělal právě při úklidu oné malé místnosti. Tam jsem zakusil sílu Ježíšova slova: „Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo za své přátele položí svůj život.“ A to rozhodlo. A právě toto „svoje“ slovo teď vidám před sebou živé v ošetřovateli a zdravotníkovi, se kterými mám tu čest pracovat. Velmi často jde o lidi mladší, než jsem já sám. Mnozí toho o Bohu asi moc nevědí. Rozhodně nemají daleko k ostřejším výrazům. Ale pro mě jsou v těchto dnech živým a žitým evangeliem. Když slyším, jak otevírají dveře do pokojů a s radostí se vítají se svými staroušky, když vidím, jak se jim v obtížných podmínkách a šilném tempu práce snaží vyhovět v každé drobnosti, a když mi pak při rychlém kafi vyprávějí, co je čeká, až přijdou po dvanáctce domů, jsem si jistý, že se účastním liturgie. Chrámy a kostely opravdu nejsou uzavřeny, jen se přesunuly do nemocnic, domů pro seniory, obývacíků, kde se bojuje s on-line výukou, do domů osamělých lidí... Žitá eucharistie.

A tak jsem ti přes veškerou bolest a trápení tolika lidí, milý bratře covide, vděčný. Nechávám se s radostí evangelizovat a znovu hluboce zakouším, jak moc dobře nám řeholníkům dělá, když jsme ve světě, v tom našem světě se vším všudy, ponoření až po uši, a když „radost a naděje, smutek a úzkost lidí naší doby, zvláště chudých a všech, kteří nějak trpí, je i radostí a nadějí, smutkem a úzkostí nás Kristových učedníků.“ (GetS)

V Plasích, myslím, prožíváme požehnanou pandemii. Jistě se moc těšíme, až bude po všem, ale žít v této době přítomným okamžikem se nám vyplácí. Jsme zahrnováni Boží láskou ze všech stran: Günther se „svými zločinci“, Petr s řemeslníky a památkáři při bourání přiček v Dolní Bělé, Christian nad učebnicí češtiny a já... se štětkou v ruce. Každý máme ten svůj kostel, tu svou katedrálu.

Vlastimil, omi

z nejvýznamnějších hmatových objevitelů současnosti, neurovědec z Liverpoolské univerzity Francis McGlone. „Fyzický kontakt je naprosto klíčový pro naše duševní i fyzické zdraví.“ Hmat se v lůně matky vyvíjí jako první ze smyslů už ve chvíli, kdy lidský plod měří necelé dva centimetry a váží zhruba gram. Ve stáří s námi naopak zůstává až do konce a znovu nabývá na důležitosti – stisk ruky vnímáme i ve chvíli, kdy nás sluch nebo zrak opustily. A ještě jedno prvenství: přijímací dotykový aparát je největším ze všech tělesných orgánů, lidská kůže měří zhruba dva metry čtvereční, a hmatový vědec tak někdy ve snaze ilustrovat důležitost opomíjeného smyslu navrhuje představit si, že by měl člověk dvoumetrové oko.

Přátelský kontakt lidské kůže s jinou lidskou kůží vyvolává v organismu obou zúčastněných neurochemické změny přinášející pocit

bezpečí a spokojenosti.

V roce 2014 například tým amerického psychologa Sheldona Cohena zkoumal, jak souvisí frekvence obětí s imunitou.

Vědci podrobně sledovali sociální život čtyř stovek lidí během čtrnácti dnů a zaznamenávali také, jak často se dotyční objímají se svou rodinou a přáteli. Následně pak do nosu účastníků vstříkli virus způsobující běžné nachlazení. Výsledek: čím více obětí, tím nižší pravděpodobnost onemocnění.

A pozitivní roli sociálních dotyků dokládají i další podobné práce. Vyplynulo z nich třeba, že masáže zlepšují imunitu a snižují stres u pacientů s HIV a rakovinou, že studenti ve škole po podpurném stisku profesora podávají v hodině lepší výkon, strážníci v restauracích poklepaní číšníkem po rameni dávají větší spopitné anebo že míra vzájemných sociálních dotyků mezi hráči týmů v americké basketbalové lize přímo koreluje s jejich úspěšností na hřišti. „Mezilidský dotyk je klíčová složka sociálního lepidla,“ vysvětluje ve své knize neurovědec David J. Linden a dodává, že ne náhodou tráví naši nejbližší zvířecí příbuzní vzájemným drbáním až pětinu času. „Lidé i další primáti využívají sociálních dotyků k posílení spolupráce a loajality, ke vzájemnému konejšení, usmířování, vytváření aliancí a posilování přátelských vazeb.“

Vědci prokázali, že evoluce nás obdarovala specializovaným systémem, který nás přivádí do rauše, když nás naši bližní hladí a mazlí. Vědecky potvrzený výčet prospěšnosti hmatových vjemů dnes sahá od regulace stresu, posílení sebedůvěry, zvýšení imunity až po zlepšení spánku nebo kognitivních funkcí. Dotyk je zkrátka pro lidský mozek tím nejpůsobivějším signálem, že není sám – což je pro organismus kolektivního druhu homo sapiens ta vůbec největší hrůza.

Hmat je nesmírně komplexní fenomén provázaný s ostatními smysly, mozkovými funkcemi a kulturním kontextem.

Hmatové podněty jsou zásadně důležité pro vývoj dětského mozku i pro normální fungování dospělého člověka. Mnozí neurovědci i filozofové si proto myslí, že pocit vlastního „já“ neexistuje coby jakási samostatná psychologická kvalita, ale je zásadně spoluutvářen počítky z těla. Hmat v takovém pojetí představuje spíše základní stavební kámen lidské bytosti než její informační kanál. Někteří hmatoví vědci, jako je například šéfka nejznámějšího výzkumného centra na Uni-

versitě v Miami Tiffany Field, soudí, že třeba anglosaská společnost se od vzájemného dotýkání odklání už několik dekad kvůli své úzkosti ze sexuálního zneužívání. Field psala o silicím „dotykovém hladu“ už na přelomu století. Antropologové například soudí, že ještě ve středověku provozovali pozemšťané vzájemný fyzický kontakt mnohem intenzivněji než dnes.

Kanadský psycholog Sidney Jourard už v šedesátých letech minulého století měřil frekvenci vzájemných dotyků párů v kavárnách v několika zemích světa. Zjistil, že zatímco v Portoriku na sebe milenci sáhnou v průměru stoosmdesátkrát za hodinu a v Paříži šedesátkrát, na Floridě se spokojí se dvěma kontakty a v Londýně nechají ruce způsobně na stole po celou dobu konverzace. Čerstvější průzkum Londýnské univerzity z počátku loňského roku (zahrmoval 40 000 respondentů ze 112 zemí) pak ukázal, že zhruba třetina lidí (většinou ti s introvertní osobností) dotyky druhých moc nevyhledává.

Stran budoucnosti dotyků nemá profesorka Cekaite velké obavy. „Nemyslím si, že by většinové populaci přineslo sociální distancování nějakou zásadní újmu, protože naprostá většina důležitých dotykových kontaktů se odehrává v rodinách,“ Podle ní jsou v reálném riziku dotykové deprivace zejména izolovaní senioři, případně další lidé, kteří žijí dlouhodobě sami. Odepření si běžných objetí s přáteli nebo podání ruky kolegovi v práci zkrátka člověka do deprese obvykle neuvrhne. Hmatová badatelka si na rozdíl od některých epidemiologů myslí, že tahle síla zvyku nakonec zvítězí i v mezilidském kontaktu, až úzkost z pandemie trochu ustoupí. „Ohledně objímání a podávání rukou ve veřejném prostoru jsem docela optimistická,“ vysvětluje Asta Cekaite. „Sociální tradice jsou silně zakořeněné a nesou mocné symbolické významy. Dříve či později se vrátí.“

Pamatují si, že když jsem byl ministrem zahraničí, tak jsem v každé hospodě našel odborníka na naše vztahy s Ruskem, s NATO či na uspořádání Evropské unie. A bylo někdy obtížné ty chytré řeči vydržet. Teď tím trpí bez toho velmi tvrdě pracující zdravotníci, ale i ministr Jan Blatný. Mnoho lidí se vyjadřuje k tomu, jak vést boj proti koronaviru. Včera ráno jsem v jedněch novinách objevil článek, který se rozhořčeně vyjadřoval k tomu, že nechceme připustit výjimku pro očkovací látku Sputnik V a že je třeba jí povolit mimo schvalovací proces úřadů. Podíval jsem se tedy, který významný imunolog nebo

lékař publikoval tak rozhořčený článek a ejhle, článek napsal historik.

Těchto fenoménů se teď objevuje spousta. Já bych moc prosil, aby všichni, kteří o boji proti virům a potlačení pandemie vědí stejně hovno jako já, aby laskavě ráčili držeti ústa a neobtěžovali ty, kteří mají s touto nemocí práce až nad hlavu a jsou zcela vyčerpaní každodenním bojem o životy jiných lidí.

P.S.: Já mám veškerou úctu k ruské vědě a jistě i v lékařství patří ke světové špičce. Nicméně právní stát, jakým by Česká republika měla být, nemůže posuzovat výrobky od různých výrobců a z různých zemí podle chuti, nýbrž všechny musí projít stejným procesem testování a schválení. Pokud by to tak nebylo, tak bychom byli nejen vystaveni různým soudním sporům, ale hlavně bychom ohrozili zdraví našich občanů.

Karel Schwarzenberg

SEBEPOZNÁNÍ - CESTA SRDCE

Strávil jsem hodinu v bance se svým tátou, když potřeboval převést peníze. Nemohl jsem se udržet a tak jsem se ho zeptal ...

„Tati, proč ti nemůžeme aktivovat internet banking?“

„Proč bych to dělal?“, ptal se.

„No, víš, pak bys tady nemusel strávit hodinu jen kvůli převodu peněz.“

Můžeš online dokonce nakupovat. Všechno je tak mnohem jednodušší.“

Byl jsem nadšený, že ho můžu uvést do světa online bankovníctví.

A on se zeptal: „Když to udělám, tak nebudu muset ani vyjít z domu?“

„Ano, ano,“ řekl jsem. Vysvětlil jsem mu, že si může nechat domů doručit i jídlo a že třeba Amazon doručí cokoli.

Jeho reakce mě ovšem donutila se zamyslet.

Řekl: „Dnes jsem se musel vydat do banky a cestou jsem potkal čtyři své přátele. Pak jsem si povídal se zaměstnancem banky, který mě už teď dobře zná.“

Jsem sám a toto je společnost, kterou potřebuji. Rád se přichystám a vydám se do banky. Mám dost času a toto je lidský dotek, který mám rád.

Před dvěma lety jsem byl nemocný. Majitel obchodu, kde nakupuji ovoce, přijel ke mně, sedl si na okraj mé postele a plakal.

Když tvá máma před několika dny upadla při ranní procházce, majitel našeho místního obchodu jí uviděl a naložil do auta a okamžitě odvezl domů, protože věděl, kde bydlíme.

Dostalo by se mi takového lidského doteku, kdybychom vše kupovali online?

Proč bych měl chtít vše doručené ke mně, když by mě to donutilo komunikovat jen s mým počítačem?

Rád poznám člověka, od kterého něco kupuji a nejen obchodníka, vytváří to pouto a vztah. Dodá ti Amazon pocit vytvoření pouta a vztahu?

Technologie není život.

Je důležité trávit čas s lidmi, nejen se zařízeními.“

autor neznámý

ODVAHA KE SVOBODĚ

– kniha rozhovorů Josefa Beránka s Janem Sokolem v nakl. Vyšehrad.
Josefe Beránku, děkujeme.
Nabízíme malou ukázkou.

Psycholog Jirí Šípek vás charakterizoval jako trochu váhavého intelektuála, který si je dobře vědom nejednoznačnosti a protikladnosti reality. Vystihl vás?

To je složitější. Dovedu totiž ostatní často ukecat, někdy až moc. Vědomě se snažím své okolí neválcovat, povzbudit druhé, aby něco řekli sami. Myslím, že jsem od přírody spíš netrpělivý než váhavý, nicméně má pan Šípek pravdu, že se těžko rozhoduji v závažných věcech. Rozhodně mě to stojí dost času. Nejlepší by bylo, kdyby se člověk nemusel rozhodovat vůbec. Kdyby na všechno bylo dost času, koukal bych na to tak dlouho, až by bylo jasné, co mám udělat.

Ovšem pokud člověk není o správnosti nějakého postoje přesvědčen, těžko jej může hájit. To jistě, jenže přesvědčení není ještě pravda. A člověk musí umět něco hájit, i když si není jistý, že je to pravda. Ale je to to nejlepší, co vidí. Pravda se mu možná teprve ukáže.

To nejhorší, co jsem si odnesl z veřejných funkcí, byly dopisy od lidí, jimž jsem nemohl pomoci. Často to byli evoci, ale všichni potřebovali pomoc a já jsem věděl, že sám jim pomoci nedovedu, a už vůbec ne z titulu své funkce. Hoďte ale takový zoufalý dopis jen tak do koše! Nicméně vyhodit studenta od zkoušky sice není příjemné, ale to mi problém nedělalo.

Řekl byste, že jste ke stáru svobodnější?
V práci a na veřejnosti určitě ano, a už vůbec se to pochopitelně nedá srovnávat s minulým režimem. Řekl bych, že jsem dnes vnitřně svobodnější. Člověk ke stáru pochopí, že všechny předpisy a příkazy se musí brát s rozumem. Člověk je také opatrnější, než někoho posoudí. (Váháte, než o někom řeknete, že je to blbec.) Luxusem stáří pak je, že nemusíte hned reagovat. Zdvorně je odpovědět, když se na vás někdo obrátí, když vám napíše e-mail. Ovšem když je člověk starý, může si dovolit nereagovat hned a vrátit se k tomu později. Díky tomu se kolikrát nepohádáte, další den celá záležitost vychladne a snáz se vyřeší nebo se mezitím ukáže, že je nepodstatná.

Zdá se, že budoucnost vidíte odvážně optimisticky.
Jsem už s tím možná protivný, jak to často

opakuju, ale jen se dobře podívejte, odkud se bere život a obživa, a to zadarmo. Vezměte si jenom to, že se nám, obyčejným a omezeným lidem, narodí zdravé děti. Kdybych je měl vymyslet nebo vyrobit, nedám dohromady ani vlas – a ty děti se narodí, mají všechny prstíčky a vše ostatní, a dokonce se samy mají k světu. Jak potom mohu nedůvěřovat

světu? Nechápu, jak někdo může pochybovat o stvoření, když se pořádně podívá kolem sebe. No, a já mám to štěstí, že v něm slyším i svého Stvořitele – podobně jako svatý Pavel.

Když vás poslouchám, vybavil se mi nápis nad vchodem kapličky v jednom zapadlém horském údolí. Bylo tam napsáno: „Neboj se, žij!“

To je přesně ono, tu důvěru nečerpám ze sebe, ale z toho, že všechno je nakonec daleko lepší, než bych si dokázal vymyslet sám. Dostáváme nesrovnatelně víc, než kolik jsme si schopni pracně uklohnit vlastním úsilím. Proti darované existenci je všechno ostatní maličkost.

POKUŠENÍ OHROŽUJÍCÍ (NEJEN) ZASVĚCENÉ OSOBY

- 1. Pokušení nechat se vláčet, nikoliv vést.** Chraňme se toho nechat se vláčet zklamáním a pesimismem. Buďme spíše připraveni pohladit druhé útechou.
- 2. Pokušení stále si stěžovat.** Je snadné stále něco vytýkat druhým. Proměňujme spíše každou překážku v příležitost. Kdo si stále stěžuje, je ve skutečnosti tím, kdo nechce pracovat.

3. **Pokušení klepů a závisti.** Toto je vážné nebezpečí. Místo abychom pomáhali lidem růst a radovat se z jejich úspěchů, necháváme se někdy ovládnout závisti a zraňujeme druhé klevetěním. Závist je rakovina, která ničí celé tělo.

4. **Pokušení porovnávat se s druhými.** Bohatství spočívá v různosti a jedinečnosti každého z nás. Porovnávat se s těmi, kteří si stojí lépe, nás často přivádí k pádu do záští; porovnávat se s těmi, kdo si stojí hůře, nás často přivádí k pýše a lenosti. Kdo má tendenci se stále porovnávat, s druhými, nakonec se stane chromým.

5. **Pokušení faraonské okázalosti.** Je to pokušení nadřazovat se nad druhé a pak si je podrobovat z touhy po prázdné slávě; nárokovat si, aby sloužili jiní, a nikoli sloužit jim.

6. **Pokušení individualismu.** Je to pokušení sobců, kteří cestou ztrácejí cíl. Místo aby mysleli na druhé, myslí na sebe.

7. **Pokušení putovat bez kompasu a bez cíle.** Nemá-li člověk jasnou a solidní identitu, putuje bez ukazatele. Místo aby druhé vedl, ztrácí je.

Obstát v těchto pokušeních není snadné, ale je to možné, pokud jsme naroubováni na Ježíše: „Zůstaňte ve mně, a já zůstanu ve vás. Jako ratolest nemůže nést ovoce sama od sebe, nezůstane-li na kmeni, tak ani vy, nezůstanete-li ve mně“ (Jan 15,4). Čím více jsme zakořeněni v Kristu, tím jsme živější a plodnější!

František, KT 5/21

K PŘÍPRAVĚ NA BOHOSLUŽBY O NEDĚLÍCH A SVÁTCÍCH

Upozornění: Místo „postní doba“ (které je zavádějící) používáme „čtyřicetidenní“, podle římského misálu.

Je lepší být o krok napřed, než pozadu.

neděle 7.3. 3. čtyřicetidenní
Ex 20,1-17 Ž 19
1 Kor 1,22-25 J 2,13-25

neděle 14.3. 4. čtyřicetidenní
2 Kron 36:14-23 Ž 137
Ef 2:4-10 J 3,14-21

neděle 21.3. 5. čtyřicetidenní
Jer 31,31-34 Ž 51
Žid 5,7-9 J 12,20-33

neděle 28.3. Květná
Iz 50,4-7 Ž 22
Flp 2,6-11 Mk 14,1 - 15,47

neděle 4.4. ZMRTVÝCHVSTÁNÍ PÁNE

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková, jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz • uzávěrka je 20. každého měsíce
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: BarBar Design, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741